ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 105. ՍՈՒԱՋԻՆ ՏԱՐԻ Երեքշաբթի 23 Յունիսի 1884 Երեքշաբթի 23 Յունիսի ՍՈՒԱՋԻՆ ՏԱՐԻ № 105

Տարեկան 10 րուբլի. վեց ամիսը՝ 6 րուբլի. երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ. Հասամբ՝ 5 կոպէկ։
Բաժանորդ գրվում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրություն Հասցէն Տիֆլիս։ Редакція „Норъ-Даръ“ կամ Titlis, Rédaction „Nor-Dar“.

Թերթը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարությունները ընդունվում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարության վճարը բաւական 2 կ. բնկլամների համար՝ կրկնապատիկ.

ՐՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

Քրոնիկոն.—Այլ և այլ։—Նամակ Խաւլնայից.—Նամակ խմբագրին Թղթակցութիւններ. — Սահեանից և Իգդիրից.

Քաղաքական.—Մէկ Մահզրկից մեւս Մահզրկին։

Հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։ — Բանասիրական.—Անորոշ կացութիւն։

«Նոր-Դար»-ին բաժանորդ գրուել կարելի է կէս տարով՝ յուլիսի 1-ից մինչև դեկտեմբերի վերջը։ ԿԷՍ ՏԱՐՈՒԱՅ բաժանորդագինն է —6 ՐՈՒԲԼԻ։ Օտար քաղաքներից դիմում են խմբագրութեան հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ, редакція „Норъ-Даръ“.

Խնդրում ենք հասցնել «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան—ապառիկ մնացած բաժանորդագները։

«Նոր-Դար»-ի խմբագրութիւնը իւր նախկին բնակարանից տեղափոխուել է, փոքր ինչ ցածր՝ ԲԱԶԱՐՆԱՅԻ փողոց, իշխանուհի Էրիստովի տունը, № 20.

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Մի վաճառական պարոն մեզ միջոցով հարցնում է ընթերցող հասարակութիւնից թէ ինչպէս պէտք է լուծել հետեւեալ հանելուկը.

—Թիֆլիսի Փոխադարձ վարկի Ընկերութեան բանկայում շատ անգամ անդամ են ընդունվում և վարկի տրւում այնպիսի մարդիկ, որոնց դրամական կարողութիւնը ոչինչով չէ ապահովուած կամ ապացուցուած, և ընդհակառակը բացէ ի բաց մերժվում են այնպիսի անձինք, որոնք թէ յայտնի հարուստներ են և թէ ապահովուած կալուածներով։

Նոյն վաճառականը իւր կողմից պատասխանում է յիշեալ վաճառականի առաջադրած հարցին։

—Ընդունուողները ապահովուած են նրանով, որ ազգակցական և խնամական կապեր ունին բանկի վարչութեան անդամների հետ, իսկ մերժուողները չունցաւոր են նրանով, որ զուրկ են այդ բազդից։—Ահա հանելուկի լուծումը։ Մեր որ գործերի մէջ չեն ազգակցութիւնը, խնամութիւնը և տոհմութիւնը նշանաւոր դերեր խաղում։ Վայ այն մարդուն, որ զուրկ է առաջին երկու բարեմասնութիւններից և վերջին—ընդհանրական յատկութիւնից, մանաւանդ եթէ այդպիսի մէկը ազատ և ձչմարիտ խօսակցութիւն էլ ունի։

—

Զնաքարշ-երկաթուղու վերայ օրըստ օրէ գանգատները շատանում են։ Կառավարների անզգուշութեան չնորհիւ անցորդները ջախջախելը, վիրաւորելը և այլ այս տեսակ պատահարները սովորական են դարձել։ Զը գիտենք այս ամենի վրայ ոմքեր և որքան ուշադրութիւն են դարձնում։ Բայց ընդհանրապէս պէտք է նկատել՝ որ ձիաքարշ վագօնները երբեմն արբեցող և վտղոցային սրիկաների ժողովարանի է փոխարկնվում։ Էլ խայտառակ յիշողները, էլ վայրենի գոռում գոչում չէ մընում, բոլորը կայ այդտեղ։ Փոքր՝ ի շատէ պատուաւոր մարդը, նա մանաւանդ կանայք, աղջիկներ և երեխաներ ապահովուած չեն այդտեղ կինտօների և սրիկաների յարձակմունքից։ Կօնդուկտօրները, որոնք պիտի հսկեն անկարգութիւնները արգելելու, շատ անգամ իրենք են պաշտպան կանգնում և իրենց յիմար պատասխաններով քաջալերում և գրգռում մի արբեցողին կամ վտղոցի տղային։ Զնաքարշի վարչութիւնը միշտ խուլ է մնում բոլոր այս գանգատների առաջ. գուցէ նրան այդ ձեռնտու է. բայց չը գիտենք ինչով բացատրենք քաղաքային վարչութեան անտարբերութիւնը դէպի այս յաճախակի գանգատները։

—

ՍՊՆԱՒ.—Անցեալներում ձեզ լրագրում Դիտակի յիշատակած հայ քահանայի բոլոր թուղթը ունեցաւ այս հետեւանքը։—Որքան գործի էութիւնը պարզ ցոյց էր տալիս, մեղադրուածը չանցանքի ծանրութեան նայելով՝ օրէնքով պէտք է սաստիկ պատժուէր, բայց հաշտարար դատաւորը շատ թեթև կերպով վճռեց—յանցաւորին 10 րուբլի տուգանքի ենթարկելով։ Ուրեմն այդ վճռից մենք եզրակացնում ենք, որ մի մարդու, մի քահանայի հայհոյելը, անպատուելը պատժվում է 5 կամ 10 րուբլիով։ Քահանան այդ վճռից դժգոհ լինելով, բողոքով դիմեց նահանգական դատարանին։

—

Պօլսից ստացած մի մասնաւոր նամակից իմանում ենք (նոյնը գրում են և Պօլսի Թերթերը), որ Նորին Մեծութիւն Սուլթանը Էրզրումի բանտարկեալների մեծագոյն մասին ազատութիւն է շնորհել։ Այս լուրը պէտք է իւրաքանչիւր հայի սիրտը ուրախացնէ և մխիթարէ։ Եւս շնորհակալ լինենք Սուլթանից, որ Թշուառներին, տառապեալներին ողորմում է։

—

Ամսոյս 24-ին, կիւրակի երեկոյեան, Սէմէնի կոչուած այգիում հայ դերասանական խումբը մասնակցութեամբ պ.պ. Մատինեանցի և Աւագեանցի կը տայ մի ներկայացումն։ Կը խաղան Հետաքրքիր անց, կամ Մէկի տեղ մի ւրս, վոդ. 1 արարած. 2 պատկերով, վոդեւիլ. պ. Սուգանաճեանցի։ Երկրորդ՝ Պիչօ-Միչօ, վոդ. 1 արարած. Փրանսերէնից։ Երրորդ՝ Ես էլ քի մօցիքլուԹին, վոդ. 1 արարած. Հեղ. Ցէր-Վրնգորեանի։ Խումբը կ'երգէ և պ. Աղայեանցը կը կարդայ։ Այգիի մէջ գլխաւորական երաժշտութիւն։

—

Մեր աշխատակիցներից մէկը հաղորդում է մեզ հետեւեալը.

—Օրերումս Թիֆլիսում պատահելով ինձ իմ մի նախեցի բարեկամը, որը մի արժանահաւատ անձնաւորութիւն է, պատմում էր թէ՝ իրենց քաղաքում շատերը դժգոհութեամբ են վերաբերվում դէպի „Նոր-Դարի“ Մ. ստորագրութեամբ նուխեայ Թղթակցի հաղորդածները, ըստ որում նրանք մեծ մասամբ ճշմարտութիւնից և ճշտութիւնից հեռու են լինում։ Ուսումնարանների մասին մանաւանդ, ասելացնում էր իմ բարեկամը, պ. Մ....ի հաղորդածներում ոչինչ ճշտութեամբ սաստիկ մեծահոգութեամբ կը մատածէ ինձ համար զոհել իրեն... Ես ցանկանում էի պահպանել սրտիս խորքերում նրա թանկագին յիշատակը, նրա պատկերը, նոյնչափ պարզ, անարատ և ազնիւ, որ չափով ես նրան տեսել և սիրել էի։

Ո՞վ կարող էր սպասել որ այդ անմոռանալի, հրաշալի աղջիկը մատաղ-բուէը անել ինձ համար այնպիսի սրբապգործութիւն, որը մինչև այժմ էլ չեմ կարողանում յիշել առանց արտասուքների“։

V.

„Երբ հրաս մահուան հետ ինձ վրայ ծանրացաւ թշուառութիւնը, և պարտատէրերս տեսան, որ այսպիսի ժամանակ շատ հեշտ էր ինձանից կաշառքներ կորզելը, նրանցից մի քանիսը, որոնք աւելի հնարագէտ էին, սկսան մանրամասնաբար տեղեկանալ, թէ արդեօք չունիմ ապագայում գոնէ մի որևէ ստանալիք ժառանգութիւն, կամ մի ուրիշ ստանալիք։ Բնական է, որ նրանց համար ցաւ էր իրենց վրայ կորցնելը և այն ընդհանուր երկիւղի ազդեցութեան տակ նրանք յարձակուեցան ինձ վրայ... այս բոլորը նա անում էր շատ նուրբ և հաշուած ռազմագիտական նախագծով.... Եւ պարտապանների բանտի երկիւղը, և չարամիտ սընանկութեան հեռանկարը (перспективъ) բոլորը նա պատկերացրաւ իմ առաջ։—Ինչ կայ, ասում եմ, արէքը ինձ հետ, ինչ որ ցանկանում էք“... Այդ ժամանակ իմ խստապահանջ պարտատէրը սկսաւ կամաց կամաց մեղմացէք սաստիկ մեծահոգութեամբ կը մատածէ ինձ համար զոհել իրեն... Ես ցանկանում էի պահպանել սրտիս խորքերում նրա թանկագին յիշատակը, նրա պատկերը, նոյնչափ պարզ, անարատ և ազնիւ, որ չափով ես նրան տեսել և սիրել էի։

Ո՞վ կարող էր սպասել որ այդ անմոռանալի, հրաշալի աղջիկը մատաղ-բուէը անել ինձ համար այնպիսի սրբագործութիւն, որը մինչև այժմ էլ չեմ կարողանում յիշել առանց արտասուքների“։

V.

„Երբ հրաս մահուան հետ ինձ վրայ ծանրացաւ թշուառութիւնը, և պարտատէրերս տեսան, որ այսպիսի ժամանակ շատ հեշտ էր ինձանից կաշառքներ կորզելը, նրանցից մի քանիսը, որոնք աւելի հնարագէտ էին, սկսան մանրամասնաբար տեղեկանալ, թէ արդեօք չունիմ ապագայում գոնէ մի որևէ ստանալիք ժառանգութիւն, կամ մի ուրիշ ստանալիք։ Բնական է, որ նրանց համար ցաւ էր իրենց վրայ կորցնելը և այն ընդհանուր երկիւղի ազդեցութեան տակ նրանք յարձակուեցան ինձ վրայ... այս բոլորը նա անում էր շատ նուրբ և հաշուած ռազմագիտական նախագծով.... Եւ պարտապանների բանտի երկիւղը, և չարամիտ սընանկութեան հեռանկարը (перспективъ) բոլորը նա պատկերացրաւ իմ առաջ։—Ինչ կայ, ասում եմ, արէքը ինձ հետ, ինչ որ ցանկանում էք“... Այդ ժամանակ իմ խստապահանջ պարտատէրը սկսաւ կամաց կամաց մեղմացնել իմ սրտի վրայ ծանրանում է լինձ և իմ սրտի վրայ ծանրանում է իրը մի ապառաժ։

„Հօրս մահուանից ոչ շատ առաջ ես ընտրել էի մի շատ գեղեցիկ, քնքոյշ աղջկան լաւ և բարւական հարուստ ընտանիքից։ Իմ առաջարկութիւնը ընդունուեցաւ, և նշանակուեցաւ հարսանեաց օրը։ Ես սիրում և սիրվում էի... Բախտը ինձ ժպտում էր. ես ամբողջապէս ապրում էի ապագայով, մտածելով վերջ տալ մշտամուրհակեան և յետոյ ինքս ինձ նուիրուել կնոջս, ընտանիքիս և մեր գերդաստանի համար անելիք հոգատարութեան։ Բայց երբ հայրս մեռաւ և ինձ վրայ փլուեցաւ կորճանման աղետը, ես խորին կսկիծով սկսի խոստովանուել իմ առաջ, որ իմ հարսանիքը այլ ևս անկարելի է, որ իմ նորատիպութիւն և հաղիւ բացուած կեանք—ինձ հետ կապելը՝ հէնց այն ժամանակ, երբ ես կորճանուած եմ, ինչպէս չարամիտ սնանկ, երբ ես զրկուած եմ ծառայութեան պաշտօնից և կրում եմ իմ պարանոցի վրայ անխիղճ պարտատէրերի ձեռքով պատրաստած մահուան հանգոյցը,—կը լինէր ոճրագործ անամօթութիւն։

Այս մտքով ես գրեցի նամակ իմ հարսնացուին և նրա ծնողներին, յետ դարձրի նշանադրութեան մատանին և այս գործը համարեցի բոլորովին վերջացած։ Բայց այդ վերջացնելու հետ մնասին ես կրեցի այնպիսի հոգեկան տանջանք, այնպիսի խորտակումն, որպիսին ոչ առաջ, ոչ յետոյ և ոչ երբէք չէի կրել։ Երբ իմ մէջ կայացրի այդ վճիռը, ես զգացի, որ այդ րոպէից կորցնում եմ բոլորը, ինչ որ ինձ համար թանկ էր, որ իմ ապրելը այնուհետև ոչ մի միտք չունէր և որ վերջապէս այդ կեանքը այլ ևս ինձ հարկաւոր չէր...Ես լրջութեամբ մտածեցի ինքնասպանութիւն գործել, և այժմ չեմ յիշում թէ ինչը ինձ արգելք եղաւ՝ գնգակը ուղղակի իմ ճակատի մէջ նետացնելու։

Դուք կը հասկանաք այս տեսակ յուսահատութեանը իրաւացի լինելը, եթէ ասեմ, որ իմ վճիռը անդառնալի էր։ Եւ ես ուրիշ ելք չունէի։ Մինչև անգամ եթէ այդ վճիռը առաջարկէին իմ նշանածը կամ նրա ծնողները, ես չէի համաձայնիլ։ Այդպիսի առաջարկութիւնը նրանց համար մեծ անձնազոհութիւն կը լինէր, բայց ես երբէք չէի կարող ընդունել նրան։ Հարկաւոր է աւելացնել որ այդ չարագոյժ րոպէներում իմ խայտառակութիւնը հասել էր իւր գագաթնակէտին։ Ինձ արձակել էին պաշտօնից և նստացրել պարտապանների բանտում, և այդ իմ մի պարտատիրոջս ցանկութեամբ, որը, ինչպէս յետոյ երևեցաւ, չարչրկեցրել էր այդ իւր դժոխային հաշիւների համար։

Յուսահատութիւնս կատարեալ էր. այդ միևնոյն ժամանակ ես սարսափում էի, թէ գուցէ իմ հարսնացուն, իմանալով իմ անկումը՝ փոքրոգութեամբ կը շտապէ իւր մերժումը իմից առաջ յայտնելու, կամ գուցէ սաստիկ մեծահոգութեամբ կը մատածէ ինձ համար զոհել իրեն... Ես ցանկանում էի պահպանել սրտիս խորքերում նրա թանկագին յիշատակը, նրա պատկերը, նոյնչափ պարզ, անարատ և ազնիւ, որ չափով ես նրան տեսել և սիրել էի։

Ո՞վ կարող էր սպասել որ այդ անմոռանալի, հրաշալի աղջիկը մատաղ-բուէը անել ինձ համար այնպիսի սրբագործութիւն, որը մինչև այժմ էլ չեմ կարողանում յիշել առանց արտասուքների“։

V.

„Երբ հրաս մահուան հետ ինձ վրայ ծանրացաւ թշուառութիւնը, և պարտատէրերս տեսան, որ այսպիսի ժամանակ շատ հեշտ էր ինձանից կաշառքներ կորզելը, նրանցից մի քանիսը, որոնք աւելի հնարագէտ էին, սկսան մանրամասնաբար տեղեկանալ, թէ արդեօք չունիմ ապագայում գոնէ մի որևէ ստանալիք ժառանգութիւն, կամ մի ուրիշ ստանալիք։ Բնական է, որ նրանց համար ցաւ էր իրենց վրայ կորցնելը և այն ընդհանուր երկիւղի ազդեցութեան տակ նրանք յարձակուեցան ինձ վրայ... այս բոլորը նա անում էր շատ նուրբ և հաշուած ռազմագիտական նախագծով.... Եւ պարտապանների բանտի երկիւղը, և չարամիտ սընանկութեան հեռանկարը (перспективъ) բոլորը նա պատկերացրաւ իմ առաջ։—Ինչ կայ, ասում եմ, արէքը ինձ հետ, ինչ որ ցանկանում էք“... Այդ ժամանակ իմ խստապահանջ պարտատէրը սկսաւ կամաց կամաց մեղմացնել իմ սրտի վրայ ծանրանում է լինձ և իմ սրտի վրայ ծանրանում է իրը մի ապառաժ։

„Հօրս մահուանից ոչ շատ առաջ ես ընտրել էի մի շատ գեղեցիկ, քնքոյշ աղջկան լաւ և բարւական հարուստ ընտանիքից։ Իմ առաջարկութիւնը ընդունուեցաւ, և նշանակուեցաւ հարսանեաց օրը։ Ես սիրում և սիրվում էի... Բախտը ինձ ժպտում էր. ես ամբողջապէս ապրում էի ապագայով, մտածելով վերջ տալ մշտամուրհակեան և յետոյ ինքս ինձ նուիրուել կնոջս, ընտանիքիս և մեր գերդաստանի համար անելիք հոգատարութեան։ Բայց երբ հայրս մեռաւ և ինձ վրայ փլուեցաւ կորճանման աղետը, ես խորին կսկիծով սկսի խոստովանուել իմ առաջ, որ իմ հարսանիքը այլ ևս անկարելի է, որ իմ նորատիպութիւն և հաղիւ բացուած կեանք—ինձ հետ կապելը՝ հէնց այն ժամանակ, երբ ես կորճանուած եմ, ինչպէս չարամիտ սնանկ, երբ ես զրկուած եմ ծառայութեան պաշտօնից և կրում եմ իմ պարանոցի վրայ անխիղճ պարտատէրերի ձեռքով պատրաստած մահուան հանգոյցը,—կը լինէր ոճրագործ անամօթութիւն։

Այս մտքով ես գրեցի նամակ իմ հարսնացուին և նրա ծնողներին, յետ դարձրի նշանադրութեան մատանին և այս գործը համարեցի բոլորովին վերջացած։ Բայց այդ վերջացնելու հետ մնասին ես կրեցի այնպիսի հոգեկան տանջանք, այնպիսի խորտակումն, որպիսին ոչ առաջ, ոչ յետոյ և ոչ երբէք չէի կրել։ Երբ իմ մէջ կայացրի այդ վճիռը, ես զգացի, որ այդ րոպէից կորցնում եմ բոլորը, ինչ որ ինձ համար թանկ էր, որ իմ ապրելը այնուհետև ոչ մի միտք չունէր և որ վերջապէս այդ կեանքը այլ ևս ինձ հարկաւոր չէր...Ես լրջութեամբ մտածեցի ինքնասպանութիւն գործել, և այժմ չեմ յիշում թէ ինչը ինձ արգելք եղաւ՝ գնգակը ուղղակի իմ ճակատի մէջ նետացնելու։

Դուք կը հասկանաք այս տեսակ յուսահատութեանը իրաւացի լինելը, եթէ ասեմ, որ իմ վճիռը անդառնալի էր։ Եւ ես ուրիշ ելք չունէի։ Մինչև անգամ եթէ այդ վճիռը առաջարկէին իմ նշանածը կամ նրա ծնողները, ես չէի համաձայնիլ։ Այդպիսի առաջարկութիւնը նրանց համար մեծ անձնազոհութիւն կը լինէր, բայց ես երբէք չէի կարող ընդունել նրան։ Հարկաւոր է աւելացնել որ այդ չարագոյժ րոպէներում իմ խայտառակութիւնը հասել էր իւր գագաթնակէտին։ Ինձ արձակել էին պաշտօնից և նստացրել պարտապանների բանտում, և այդ իմ մի պարտատիրոջս ցանկութեամբ, որը, ինչպէս յետոյ երևեցաւ, չարչրկեցրել էր այդ իւր դժոխային հաշիւների համար։

Յուսահատութիւնս կատարեալ էր. այդ միևնոյն ժամանակ ես սարսափում էի, թէ գուցէ իմ հարսնացուն, իմանալով իմ անկումը՝ փոքրոգութեամբ կը շտապէ իւր մերժումը իմից առաջ յայտնելու, կամ գուցէ սաստիկ մեծահոգութեամբ կը մատածէ ինձ համար զոհել իրեն... Ես ցանկանում էի պահպանել սրտիս խորքերում նրա թանկագին յիշատակը, նրա պատկերը, նոյնչափ պարզ, անարատ և ազնիւ, որ չափով ես նրան տեսել և սիրել էի։

Ո՞վ կարող էր սպասել որ այդ անմոռանալի, հրաշալի աղջիկը մատաղ-բուէը անել ինձ համար այնպիսի սրբագործութիւն, որը մինչև այժմ էլ չեմ կարողանում յիշել առանց արտասուքների“։

V.

„Երբ հրաս մահուան հետ ինձ վրայ ծանրացաւ թշուառութիւնը, և պարտատէրերս տեսան, որ այսպիսի ժամանակ շատ հեշտ էր ինձանից կաշառքներ կորզելը, նրանցից մի քանիսը, որոնք աւելի հնարագէտ էին, սկսան մանրամասնաբար տեղեկանալ, թէ արդեօք չունիմ ապագայում գոնէ մի որևէ ստանալիք ժառանգութիւն, կամ մի ուրիշ ստանալիք։ Բնական է, որ նրանց համար ցաւ էր իրենց վրայ կորցնելը և այն ընդհանուր երկիւղի ազդեցութեան տակ նրանք յարձակուեցան ինձ վրայ... այս բոլորը նա անում էր շատ նուրբ և հաշուած ռազմագիտական նախագծով.... Եւ պարտապանների բանտի երկիւղը, և չարամիտ սընանկութեան հեռանկարը (перспективъ) բոլորը նա պատկերացրաւ իմ առաջ։—Ինչ կայ, ասում եմ, արէքը ինձ հետ, ինչ որ ցանկանում էք“... Այդ ժամանակ իմ խստապահանջ պարտատէրը սկսաւ կամաց կամաց մեղմա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՆՈՐՈՇ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

(վերջ)

IV

„Հօրս մահը յանկարծակի պատահեցաւ և այդ ժամանակ միայն իմ աչքի առաջ պարզուեցաւ մեր կործանման անդունդը։

Երբ նրա գործերը քննեցին, երևեցաւ որ նա մի քանի հարիւր հազար աւելի պարտք ունի, քան թէ մնացած կարողութիւնը։ Ինձ խորհուրդ տուին հրաժարուել ժառանգութիւնից. այդպէս էլ արի, բայց դրանով իմ գրութիւնը ոչնչով չը լաւացաւ։

„Հօրս մահից յետոյ ես յանկարծ, գրեթէ մի ակնթարթում, մնացի առանց ապրուստի միջոցների և միևնոյն ժամանակ մի քանի հարիւր հազար պարտքով, որով այժմ ես դարձել եմ խակապէս չարամտութեամբ սնանկացած։ Այնպէս դուրս եկաւ, որ ես իրը պարտք վերցնելով առաջուց գիտէի, որ ոչինչով չը պիտի կարողանամ վճարել։ Իմ պարտատէրերը յուսահատուեցան և ամենայն անգթութեամբ թափուեցան ինձ վրայ։ Ինչով կարող էի ես բաւականացնել նրանց. միայն մէկ բանով—վերսկսելն ինձնելով պարտատէրերս. այս բանի համար ես անսահման առատաձեռն էի։

Բայց այստեղ, պարոնայք դատաւորներ, ես պարտաւոր եմ պատմել իմ կեանքի մի պարզ, բայց միևնոյն ժամանակ շատ

ՆՈՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՆՈՒՆԻՍ, 12 (24) յունիսի. Իտալիոյ Եկեղեցական պատմութեան մէջ մեծ նշանակութիւն ունի Վատիկանի գրադարանը, որ հիմնուած է Նիկողայոս Ե-ի ժամանակ։ Այդ գրադարանը ունի մեծ քանակութեամբ ձեռագրեր, որոնց մէջ կան շատ հին եւ հազուագիւտ գործեր։ Ասոնց մէջ կան նաեւ հայերէն ձեռագրեր, որոնց թիւը կը հասնի 1,100 հատ։ Աս

նամանաւանդ ուրիշ երկիրներում և հէնց նոյն իսկ Լէնքօրանի գաւառում էլ, աշնանային սերմանահանութեան համար կանխապէս հող հերկելու, գարունքի սկիզբներում ձիերի, եզների և գոմէշների գութանով են ցիւղը պատրաստում, իսկ Ջաւատի գաւառի հողագործերի գարնանային գութանների գործին՝ միայն ծառայում են դարձեալ կաւը գետի ջրերը, և այդ այն է որ մայիս ամսուայ կաւը գետի առատ հեղեղից, նոյն իսկ հապատակի համար յատուկ վորուած առուակներով (արխերով) տանում և ջրում են իրենց սերմելու ագարակները, այնպէս որ այդ ջրերը ցամաքելով օգոստոսի վերջերում, սեպտեմբերից սկսում են այդ ջրած հողերում սերմել և նահապետական արօրով մի անգամ վարել։ Ներկայ տարում Ջաւատի գաւառի հողագործները հացի կողմանէ ամենից բաղդաւոր են, որ իւր ժամանակում յաճախակի Թափուզ անձրևները ափսի նպաստելով՝ վարձատրեց երկրիս հողագործութեանը առատ արդիւնաբերութեամբ, և մայիսի 20-էն սկսած հնձում են։ Փորձով ստուգուած է որ շատ տեղերում նամանաւանդ ամուլ մնացած Մուղանի անապատում վարուած 20 գլխանքայ սերմից, 22-էն մինչև 25 ալուդ զուտ արգիւնք է ստացվում։

Աւազակութեան կողմից էլ՝ իւր հերթում այս գաւառը դրացիներից յետ չը մնաց. 40 հետաւոր մարդիկներից բաղկացած և այնպէս հրացաններով զինուած մի խումբ արշաւանքները էր գործում, երբեմն Մուղանի անապատի Ջանապարհներում, և երբեմն էլ Կուր գետից անցնելով Աղճաղաբուլի և Քուրդէմուրի Ջանապարհներում, սակայն ինք կարող չնորհակալութեամբ չը խոստովանել Ջաւատի (որ և Սալեանի) գաւառապետ փոխ գնդապետ պ. Լ—օվի, այդ աւազակութեան վերաբերութեամբ գործադրած գովելի միջոցները և արդիւն հսկողութիւնները, որի շնորհիւ միայն աւազակները այս գաւառից վախուստ տուին դէպի պարսից սահմանները, և Ջաւադի գաւառի ժողովուրդը իւր գաւառապետի չը նորհիւ քիչ վնասով պրծաւ։ Մինչ նոյն ժամանակ էլ չենք կարող հրապարակ-

կաւ չը խոստովանիլ Ջաւատի գաւառի քնակիչների անտարբերութիւնը և պահպանած արհամարհելի չեզոք դիրքը.... Այդ ժողովուրդը, իբրև վնասող, կողոպտող և շատերի պատիւը բռնաբարող աւազակներին հալածելու և ձերբակալելու համար գիշեր ցերեկ ձգտող գաւառապետին աջակցելու համար ոչ ձգտում էր և ոչ էլ մտածում։ Այսօր հինգերորդ անգամն է որ պ. գաւառապետը 15—20 օրերով իւր օգնականներին, պրիստաւներին և Թիւնապահներին անձամբ առաջնորդելով, մօծակից նեղուելով ղջնում է իւր գաւառում, և եթէ Ջաւատի գաւառցիք իրենց ցեղի պէս ուտող աւազակների առաջ սարկանալու և աւազակների տեղը գաւառապետի առաջ չը խոստովանելու փոխանակ, ձեռ ձեռի տուած օգնէին և աջակցէին իրենց գաւառապետին, այսօր այդ աւազակ խումբը բոլորն էլ կամ ձերբակալուած, բանտ դրուած կը լինէին, և կամ իրենց կեանքը տաք տաք ռումբներին զոհած։ 1800 գերդաստանից բաղկացած գիւղաքաղաքացիք, առանց կարմրելու ասում են՝ այդքան գաւառապետն գիտէ որ այդ աւազակներից եթէ գէթ մի 20-ը գիւղաքաղաքի վրայ գալու լինին, առանց որ և է մի ընդդիմադրութեան հանդիպելու, Սալեանը տակին ու վրայ կարող են անել։ Ահա մի գաւառ, որ աւազակութեան միջոցներին աւելի նըպաստող է հանդիսանում, քան թէ նրան ոչնչացնելուն։ Լսում ենք, որ աւազակներից մի քանիսը պարսկաց սահմանում սպանուելով, մէկ մասն էլ վերադարձել է դէպի Շամախու անտառները։ Մեր գաւառապետը այժմս կալանաւորում և ուրիշ գաւառներ է աքսորում գաւառի այն բէգերին և բնակիչներին, որոնք նկատուած և որոնց համար ստուգուած է որ գրանք աւազակութեանը աջակցում, հիւրասիրում և աւազակների գործունէութեանը մեչա բարեհամբաւ կարեկցում են։

Ց. Իւզբաշեան

ԻԴԴԻՐ, 13 յունիսի.—Ուսումնական տարուայ վերջն է։ Ուսումնարանների քննութիւնները են. Իգիրն էլ քննում է իրան քննելիք ուսումնարանը։ Հէնց այսօր մենք համազուած ենք, որ եթէ դու մարմնացած սատանան չես, դու գոնէ անշուշտ մի սրիկայ ես, վասն զի դու պնդում ես, որ դու Ճշմարիտ Մահդին ես, թէպէտև ինքդ յաւ գիտես, որ իսկական Մահդին Սուդանից չի գալու։

Քո խաբեբայութիւնը հաստատում է այն հանգամանքը, որ դու քեզ Մահդի ես հրատարակում Ուլեմների մարգարէութեան իրագործելուց առաջ։ Թող Աստուած յաւիտեան պահպանէ Խալիֆը Սուդանից եկած Մահդիից։

Մի քանի տգէտների Քո վարգապետութեանը հպատակելը Քո մէջը այն ցնորքն է ծնեցրել, իբրև թէ ամեն ազգեր Քո հրամաններին են հնազանդում։

Գլխիդ հանը այդ ցնորքը։ Մէ կարծիր, որ ես Քո օրինակին կը հետևեմ և ինձ կը հրատարակեմ իբրև Խալիֆից սպասած Մահդին։ Ես պըղնդում եմ միայն, որ ես այն Մահդիներից մէկն եմ, որը կոչուած է մեծ Մահդիի համար Ճանապարհ բանալու։ Դու ժողովուրդները մոլորեցնում ես և կրօնի պատրուակի տակ անասելի գործեր ես կատարում։

Մէ՛թէ մեծ Մարգարէն և նրա հետևողներն այդպէս են գործել։ Ի՞նչ յաջողութեան ես սպասում, որ դու այդ գատապարտելի Ճանապարհն ես բռնել։ Զգիտե՞ս, որ դու արդէն բաւականին Թշնամիներ ունիս։

Խղճացիր ինքդ քեզ և նրանց, որոնց դու, ինչպէս հաւատում են,—եթէ մեայն Ճշմարիտ է—կամենում ես օգնել, դիմեցէք դուք ամեքդ կառավարութեանը, որից դուք ամենքդ կախուած էք։ Բաւականին արիւն է թափուել, բաւա-

կանին ոճիր է գործուել։

Շատալիը քանի ժամանակ կայ, քո հպատակութիւնը յայտնելու, բայց ուրում մօտենում է օրը, երբ դու կը ընկնես քո Թշնամիների ձեռքը։

Սկէք ամենքդ և անձնատուր եղէք եգիպտական կառավարութեանը, որը կը խնայէ ձեր կեանքը։ Ես քեզ այս խորհուրդն եմ տալիս, որովհետև շատ ցաւակցում եմ քեզ։ Եթէ չես ուզում իմ խորհրդին հետևել, աւելի վատ քեզ համար։ Մօհամմէդ Աբդուլլահ։

—

Հանօյից, յունիսի 14-ից հետագրում են. „Հանօյի Ֆրանսիական բերդապահները երկու օր շարունակ չինացիների հետ պատերազմեցին և կորցրին 10 սպանուածները և 33 վիրաւորուածները։ Երկու չինացիներ ուղարկուեցան վիրաւորուածներին բերելու։ Նեգրիէն իւր ամրութիւններով միացաւ Բակլէի մնաց կողմում՝ երկու քիլօմետր հեռաւորութեան վրայ գտնուող մի գունդ զօրքի հետ. նա նոր պատուէրների է սպասում։ Վիւնգլի և Նօնկի չինական զեներալները 10000 կանոնաւոր զօրքով գտնւում են Լանգսօնի և Բակլէի մէջ տեղ։“

—

„Daily News“-ին յունիսի 26-ից հետագրում են Կայիրօյից. „Բերդերի անկումը պաշտօնապէս հաստատուում է։ Մայիսի 26-ին բերդապահների վրայ յանկարծ յարձակուելով՝ նրանք (բերդապահները) ստիպուած էին յամառութեամբ ընդդիմադրելուց յետոյ՝ անձնատուր լինել, բայց այդ ընդդիմադրութիւնն չ՝օգնեց նրանց, մի քանի մարդիկ միայն փախան. սակայն երեխաները և կանայքը խնայուած են։“

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

21 Յունիսի.

ԼԻՊԵՑԿ։ Հանքային ջրերի կառավարութիւնը բաց է անում անվարձ վիրաբուժական հիւանդանոց։

ՇԱՆԴԱՈՒՌ, Սաքսօնիայում. Այսօր Ռուսաց դեսպան Մենդդենի և ռուս ամբոխի խուռն բազմութեան ներկայութեամբ Դրեզդենի դեսպանատան եկեղեցւոյ քահանան օրհնեց «Կարմիր Խաչի» ընկերութեան այստեղ հիմնած ռուս օֆիցերների համար առաջին հիւանդանոցը։

ԲՈՒԻՆՈՒԲԵՍ. Կիւստենժիում և Սուլինում ութնօրեայ կարանտին է հիմնուել, իսկ Մանգալիայում

„Իմ անձնուրաց ջանքը հասցրի ես այն աստիճանին, որ երբ տեսայ թէ՝ իմ նչանածը անսասան է մնում իւր դիտաւորութեան մէջ և կամենում է բաժանել իմ չար բաղդը, կոպիտ, կծու և վճռողաբար ասացի, որ ես նրան չեմ սիրում և երբէք էլ չեմ սիրել... Այս տուտը իւր ազդեցութիւնը արաւ, և մենք... մինչև բաժանուեցանք յաւիտեան...

„Այս իմ տիրագին տարեշրջանի մէջ իմ պարտաէրը, որի մասին մի փոքր առաջ յիշեցի, կատարում էր կարծես թիմայարդարի (режиссеръ) դեր, որ և հասաւ իւր նպատակին ինչպէս որ ուզում էր։ Համոզուած լինելով, որ ես երբէք չեմ համաձայնուիլ, իմ պարտամուրհակների համար խնդրել իմ նչանածի կամ նրա ծնողների երաշխաւորութիւնը, այդ պարոնը ինձ նըստեցրից պարտապանների բանտումը, այն նպատակով, որ կարողանայ ցահլուիլն զարթեցնել ինձ սիրող աղջկայ սրտում։ Նա յարմար դէպքում կարողացել էր տեսնել նրան, շարժել նրա սիրտը իմ տխուր վիճակի վրայ և համոզել նրան լինել իմ ազատարարը։ Նա խնդրելով ծնողներից իւր օժիտի մի մասը՝ նրանով գնել էր իմ ազատութիւնը, ինչպէս որ պատմեցի։ Այդ այսպիսով բաւականութիւն էր տալիս իմ պարտատէրերից մէկին մէկ և իմ նչանածի վհուկանական զօրութիւնը երաւ օր, ոչ թէ բարեկեցիկ, այլ աւելի ևս վատթարեցրաւ վիճակը, պատճառելով ինձ շատ աւելորդ բարոյական տանջանքներ։

„Գնած ազատութիւնս ես շատ երկար չը վայելեցի։ Մինս պարտատէրերս, տեսնելով իրենց ընկերոջ չարաղաղ վարքը, իրենք էլ շտապեցին նոյնը կրկնելու։ Եւ ինձ վրայ մեծ նեղութիւն նստեց։ ընդդիմադրել նրանց վաղուընցուց ջանքերին—հարստահարելու իմ երբեմն—հարևանցուին և նրբա ծնողներին, որոնց այդ մարդիկ ձանձրացնում և հետապնդում էին ամենայն տեղ։

VI.

„Նրանից յետոյ երբ վերջին անգամ ես կարեցի իմ չարաբերութեան կապը հարսնացուիս հետ և իմ կեանքի մէջ կարծես կրկաւ յուսոյ վերջին նշոյլը, ես դադարեցի ինձ համար հոգալուց և ապագայիս վրայ մտածելուց։

„Ինձ տիրել էր կատարեալ անտարբերութիւն և անհոգութիւն։ Ես խոստովանում էի որ իմ բաղդի անիւը վերջնականապէս դարձել է, և որ այսուհետև ինչ ձախորդութիւն էլ որ ինձ վրայ հասնի, այժմեան դրութիւնից էլ աւելի վատթար դրութեան մէջ չի կարող ընկնեմ։

„Ահա այս դրութեան մէջ իմ հանգստութիւնը և մոռացութիւնը ակամայ սկսայ որոնել գինու մէջ, որը ես սկզբներում երբէք ի չարը գործ դրած չեմ։

„Ես սկսայ խմել. և որովհետև միշտ կարօտութեան մէջ էի, ուստի գլխաւոր ապէս խմում էի հասարակ գինի և օղի, և շուտով այն տեղը հասցրի, որ առանց ամաչելու մտնում էի գինետունները, կեղտոտ պանդոկները և ամբողջ օրերը էլ անցկացնում այնտեղ ինձպէս արբեցողների և մուրթ ծակլաբռուններ մարդկանց հետ։ Իմ անկումը կատարվում էր արագութեամբ և անկանգնելի կերպով։

„Իմ պարտատէրերը գուցէ ինձ կը Թողնէին. բայց դժբաղդաբար նրանցից մի երկուսը իրենց սուր հօտառութեամբը իմացել էին, որ եկել է այստեղ իմ մի ինչ որ պատահ և անզաւակ որբևայրի բարեկամուհիս, որը Թէ ուներ բաւական հարստութիւն և Թէ ազատ կարող էր ետաձել ում կամենար իւր ազգականներից մէկին, ուստի կարծում էին, Թէ գուցէ նա ինձ կը կատակէ։ Եւ, ահա սկսւում է նորից մի ողբմելի կատակերգութիւն, որտեղ կատարում էի ես —խոստովանում եմ— կատարեալ անարգ դեր։ Իմ պարտատէրերը մտածել էին ինձ այնպիսի դիրքում դնել վերաբերութեամբ բարեկամուհուս, որ ես օգուտ քաղելով նրա տրամադրութիւնից, կարողանամ ձեռք բերել կամ նրանից մնացած ժառանգութիւնը և կամ գոնէ մի որևէ բան։ Նրանք ինձ արբեցութիւնից սթափեցրին, մաքուր հագցրին և ուղարկեցին բարեկամուհուս մօտ։

Նա իմ մասին վատ լուրերը լսած լինելով, ինձ ընդունից ոչ շատ քաղցրութեամբ և երբ ես մի քանի այցելութիւններից յետոյ նրանից օգնութիւն խնդրեցի, նա ինձ տուաւ մի քանի րուբլի և խնդրեց, որ դադարեմ այլ ևս իմ այցելութիւններով—նրան անհանգստացնելուց։ Երևում էր որ նա մի շատ կասկածոտ և ժլատ կին է։ բայց և հարկէ ինչից ստիպուած պէտք է նա իւր փողերը ինձ համար վատնէր։ Իմ պարտատէրերը այս անյաջողութիւնից յետոյ չը հանգստացան. նրանց մէջ կային և այնպիսի հնարագէտներ, որոնք իրենց յոգնորներով ինձ մինչև անգամ յանցանք գործել տուին։

Ես, պարոնայք դատաւորներ, ոչ նրբանց մեղադրում եմ, և ոչ ինձ արդարացնում, բայց ամենայն անկեղծութեամբ խոստովանում եմ, որ մտքովս անգամ չէր անցել հնարել այն վկայագիրը, որոնց համար այժմ դատում էք ինձ։ Անգիտակցաբար ես այն մրտքին եկայ, որ եթէ Թոլլ տամ ինձ իմ բարեկամուհու կեղծ բլանկներով մի քանի պարտամուրհակները դուրս տալ, յետոյ նա չուզենալով ինձ կործանել, կը վճարէ այդ մուրհակների պարտքը։ Նրանք, որոնք վերջին ինձնից այդ պարտամուրհակները, շատ լաւ գիտէին նրանց կեղծ լինելը, և այդ էր պատճառը, որ ինձ վճարեցին մի զարմանալի գումար։ Ձմարիտ, ես չեմ մեծացնում, պատահել է, որ ես մի քանի հարիւր րուբլու կեղծ պարտամուրհակ եմ տուել, լոկ մի Թեթև հիւրասիրութեան գնով։ Ոգի խմելու անյագ ցանկութիւն ունենալով, երբեմն ես ինքս էի առաջարկում վերցնել ինձանից ինչ պարտամուրհակ որ կը ցանկանան, միայն որ ինձ խմացնեն մի չիչ զտած օղի։

Միով բանիւ. սկսելով այս Փարքի-

կացիան ես բոլորովին ընկած, և դէպի իւր վիճակը անտարբեր մարդուն յատուկ անհոգութեամբ ալ և ձախ բաժանում էի, իմ բարեկամուհու կեղծ ստորագրութեամբ և բլանկներով մուրհակները։ Այդ ժամանակ պարտատէրերս փորձելով իրականացնել այդ պարտամուրհակները, դիմեցին բարեկամուհուս, բայց առաջին անգամից իսկ փորձը չը յաջողուեցաւ...Նա յայտնեց, որ պարտամուրհակները կեղծ լինելով, հրաժարուում է վճարելուց։Բայց նրանք իրենց փորձերը դարձեալ շարունակեցին, յուսալով Թէ երբ ինձ քննիչին կը մատնեն և ինձ կըսպառնան կեղծելու համար օրինադրուած սաստիկ պատժով, այն ժամանակ բարեկամուհիս կը մեղմանայ, կը խղճահարուի և ինձ կազատէ Թշուառութիւնից։ Բայց բարեկամուհիս չը խղճահարուեց և շատ լաւ արաւ...

—Ահա ինչպիսի Ճանապարհով, պարոնայք դատաւորներ, ես գործեցի այս յանցանքը, որը, ինչպէս այժմ տեսաք, մի երկար շղթայով կապուած է իմ մանկութեան վշացած կեանքի հետ։

Ես բոլորը ասացի։“

(Թարգ.) Օր. * * *

Միջերկրական ծովից եկող ապրանքների մուտքը փակուած է։

ՄԱՐՍԵԼ. Երէկ ալստեղ խօլերայից հինգ մարդ մեռան։

ՏՈՒԼՕՆ. Երէկ խօլերայից մեռան հինգ մարդ։

ՄՈՍԿՈՒԱ. Այսօր ժամանեց այստեղ Մեծ Իշխան Պաւէլ Ալէքսանդրովիչը և գնաց Իլենսկօէ։

ՄՕԻԻԼԵՎ-ՊՕԴՕԼՍԿ. Պօդօլսկի նահանգի շատ տեղերում գետերի ջրերը աւելացել են, նոյնպէս և Դնէստրը. գետերից մօտ գտնուող գիւղերի շրջակայները ծածկուել են անձրևից դուցացած ջրերով. նոյնպէս տեղ տեղ վնասուել են Օդեսայի երկաթուղու գծերը։

ՖՐԱՆԿՖՈՒՐՏ ՄԱՅՆԻ Վ. ԵՐԱՅ. Երէկ Կուրօրդ-Սօզենում երկարատև հիւանդութիւնից յետոյ վախճանեցաւ գեներալ Տօտլեբէնը։

ՀՈՎՄ. Ֆրանսիայից եկող ճանապարհորդների համար ցամաքային սահմանում հինգօրեայ կարանտին է հիմնուած. սահմանում պահապաններ դնելու համար զօրք են ուղարկում։ Ծովային կարանտինը սահմանուած է բոլոր այն նաւերի համար, որոնք գալիս են Ֆրանսիոյ և Ալժիրի Միջերկրական ծովի նաւահանգիստներից։

ԱԼԺԻՐ. Բոլոր ազգերի նաւերի համար հիմնուած է հինգօրեայ կարանտին։

ՄԱՐՍԷԼ. Երէկ խօլերայից մեռան չորս հոգի։

ՏՈՒԼՕՆ. Երէկ խօլերայից մեռան վեց հոգի։

ՓԱՐԻԶ. Առողջապահական դրութիւնը շատ լաւ է։

Այն լուրը, թէ յուլիսի 14-ին ազգային տօնը յետաձգուած է, հերքվում է։

Լուրերին նայելով՝ Ֆրանսիան, տեսնտղինսկեան դաշնադրութիւնը քանդելու համար՝ Չինաստանից կը պահանջի 500 միլլիօն ֆրանկ վարձատրութիւն։

Չինական կառավարութիւնը իւր դօրքերի Տօնկինում թշնամական գործողութիւնների նկատմամբ յայտնեց, որ սահմանամերձ քաղաքները կը մաքրուեն ոչ առաջ, քան դաշնադրութեան վերջնական ստորագրելը և սահմանամերձ գծերի որոշելը։

Խմբագիր—Հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԷԼԻ ՄԷԿ ԶՈՀ
ԿՕՄԷԴԻԱ ՀԻՆԳ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ
Հեղինակութիւն
Դաբլէէլ Սուն դուկեանցի
գինն է 1 րուբլի.
Վաճառվում Թիֆլիսում կենդրոնական և կովկասեան գրավաճառանոցներում։

ԱՄԱՌՈՒԱՅ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐԻՆ ձեռնտու և հաստատ պայմաններով պատրաստում եմ աշակերտներ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ մինչև չորրորդ դասատան համար։
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ևս կարելի է ընդունել։ Հասցէն՝ Գալլերէա Աբծրանի, № 148.
10—6

Въ училищѣ
Е. КОВВАЧЪ
(Грибоѣдовская улица, № 16, противъ Приказа) съ 15-го іюня начинаются классныя занятія, подготовляютъ къ экзаменамъ и переэкземеновкамъ; принимаются и пансіонеры.
8—6

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Յայտարարում է ի գիտութիւն ընդհանուրին, որ այս յունիսի 25-ին ժամը 12 առաւօտը, նրա ներկայութեամբ նշանակուած է աճուրդ կապալով տալու պայմանագիրը ստորագրելու օրից երեք տարի ժամանակով Հաւլաբարի քաղաքային տեղը գալ հանելու համար, որը գտնվում է քաղաքի արուարձանում և ունի տարածութիւն 229 դեսեատին, 1590 քառակուսի սաժէն։ Այն անձինք, որոնք աճուրդին մասնակցել են ուզում, կարող են տեսնել պայմանագրութիւնը քաղ. Վարչութեան գրասենեակում, առաւօտը 8½-ից մինչև 1 ժամը։
3—3

Ամենապատիւ Սրբազան Տեղակալի հրամանով առաջիկայ 1884—1885 ուսումնական տարուայ սկզբին Գէորգեան Ճեմարանի վեցերորդ դասատան և առաջին լսարանի մէջ կընդունուին տաս տաս դիշերօթիկ աշակերտներ. իսկ միւս դասարաններում իսպառ ընդունելութիւն չի լինի։

Այս մասին պատիւ ունիմ յայտնելու բոլոր խնդրատուներին Աբարտա ամսագրի և միւս լրագրների միջոցով։

Տեսուչ Ճեմարանի՝ Ա. Նահապետեան։
3—3.

ԱԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

«ԹԻՖԼԻՍ» ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ ԳՆԱՑՔՆԵՐԻ ԳՆԱԼԸ ԵՒ ԳԱԼԸ

Փոստան գնում է Բաթում առաւօտեան	8	ժ.	31 րոպէին
„ գալիս է Բաթումից գիշերուայ	10	„	25 „
Ուղևորների և ապրանքների գնացքը գնում է Բագու առաւօտ.	10	„	45 „
Բագուից գալիս է կէսօրուայ	2	„	30 „
Շաբաթը մի անգամ ուղևորների և ապրանքների գնացքի փոխարէն լինում ուղևորների արագ գնացքը.			
Բագու գնում է երեքշաբթի երեկոյեան	10	„	58 րոպ.
Բագուից գալիս է ուրբաթ առաւօտեան	7	„	53 „
Թիֆլիսի և Սուրամի մէջ			
Թիֆլիսից ուղևորների և ապրանքների գնացքը գնում է ցերեկ.	3	„	11 „
Սուրամից „ „ գալիս է առաւօտեան	8	„	„ „

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Յայտարարում է՝ի գիտութիւն ընդհանուրին, որ այս յունիսի 27-ին, առաւօտեան ժամը 12-ին, նրա ներկայութեամբ, նշանակուած են աճուրդ կապալով տալու համար Հաւլաբարի կալուածքում գտնուած երկու կոտր քաղաքային գետին, մէկը 1890 դեսեատին 2040 քառակ. սաժէն տարածութիւնով, իսկ միւսը—257 դեսեատին, անասունների արածելու, երկրագործութեան և այլ գիւղատնտեսական պարապմունքների համար, երեք տարի ժամանակով։ Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները կարող են տեսնել պայմանագրութիւնը քաղ. Վարչութեան գրասենեակում, առաւօտեան ժամի 8-ից մինչև 1 ժամը։
3—1

ՄԱՐՍԷԼԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

ՕՒԼԻՍ ՊԻԼԱ ԵՒ ԸՆԿ·

Պատիւ ունի յայտնելու իւր թղթակիցներին և առևտրական դասակարգին, բայի Թիֆլիսից, Նուխում, Շուշում, Պարսկաստանում և այն ամեն քաղաքներում, ուր կարելի կը լինի ունենալ առևտրական յարաբերութիւն Ֆրանսիայի, գլխաւորապես Մարսէլի, Լիօնի, Փարիզի հետ, ավանս է տալիս ապրանաց վրայ 50-ից 80% և 6% տոկոսեօք։ Իսկ յիշեալ Ֆրանսիական քաղաքներից ապրանք կամեցողներն կարող են բերել տալ նոյն տան միջոցաւ, փոխն Թիֆլիսում վճարելու պայմանով։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ԲԱՂԴԱՍԱՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑԻՆ այս հասցէով՝ Эривнская площадь № 14, домъ Кедхудова
5—5

Տպագրութեան համար բոլորովին պատրաստ են և շուտով մամուլի տակ կը մտնեն իմ թարգմանած հետևեալ ԶՈՐՍ գրքոյկները.

I. «ԿՆՈՋ ԿՈՉՈՒՄԸ ԵՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ» հեղ. ԼՈՒԻԶԱ-ԲԻԻԽՆԵՐԻ։

II. «ՈՍԿԷ ԲՋԻՋ» (ժողովրդական վէպ ամերիկական կեանքից) հեղ. ԷԴԻԱՐ ՊՕ։

III. «ԻՆՉՊԷՍ ԿՈՊԵԿԸ ՄԻԼԻՕՆ ԴՈԼԱՉԱԻ» (մանկ. վէպ անգլիական կեանքից) հեղ. ՏԻԿԻՆ ԲԱՈՒԻԵՆԻ։

IV. «ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾ» (մանկ. վէպ դանիական կեանքից) ԱՆԴԵՐՍԷՆԻ։

ԶՈՐՍ ԴՐՔՈՅԿԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԴԻՆՆ Է 1 ՐՈՒԲԼԻ։—Գրքոյկները հետ զհետէ լոյս կտեսնեն մինչև առաջիկայ սեպտեմբերի վերջը՝ ուստի խոնարհաբար խնդրում եմ այն յարգելի տիկնանց և պարոններին, որոնք բաժանորդներ գտնելու նեղութիւնը յանձն էին առել, փութան ուղարկելու մեզ բաժանորդագրութիւնները և դրամը, որպէս զի առանց յետաձգելու, ճշդութեամբ կարողանայինք որոշել տպագրուելիք օրինակների քանակութիւնը։—

Օտարաքաղաքացիք դիմում են այս հասցէով. Тифлисъ, Григорію Шахъ Будагянцу. Абасъ-Абатская площадь, д. № 8.

Գրիգոր Շահբուդաղեան.
2—2

ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՁԻՆԳԵՐԻ

Նիւ-Եօրկում

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՊԱՀԵՍՏԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԳՏՆՎՈՒՄ Է ԳՕԼՕՎԻՆՍԿԻ ՊՐՕՍՊԵԿՏՈՒՄ, ՄԻՐԻՄԱՆՕՎԻ ՏՈՒՆԸ

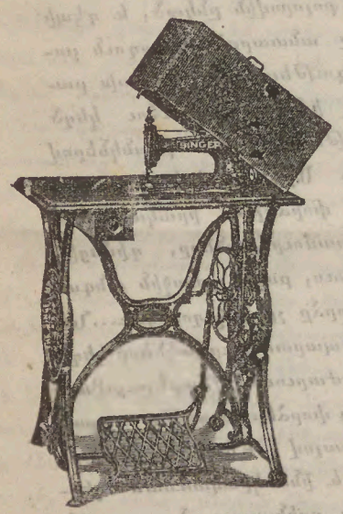

ԿԱՐԵՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԱՄԵՆԱԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՎԵՐԱՅ

Ընդունուած է Ամստերդամի համաշխարհական հանդիսին 1883-ին

Միակ ամենաբարձր պարգևը պատուաւոր դիպլոմ

Մօտ օրերում ստացայ մեծ քանակութեամբ և աւելի կատարելագործուած զանազան տեսակ արհեստաւորների և ընտանեկան կարեմեքենաներ իրենց օգնական նոր գործիքներով և նոր ոտերով, որոնք առանց աղմուկի թեթևութեամբ բանում են, այնպէս, որ ամենաթոյլ մարդիկ և ծերունիներն անգամ, առանց ոյժ գործ դնելու կարող են գործածել։ Այս մեքենաներից 1883 թ. ԾԱԽՈՒԵՑԱՒ մօտ 700,000 հատ, այնպէս որ անցեալ տարում աւելի շատ ծախուեցաւ քան թէ 1882 թուականում։ Սա ամենալաւ ապացոյցն է թէ ինչ լաւ յատկութիւն ունին ՁԻՆԳԵՐԻ ԻՍԿԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ։

Նախազգուշութիւն. Ձինգերի իսկական կարեմեքենաները մեծ համբաւ ունին, որովհետև իրեց գեղեցիկ յատկութիւններով և ամրութեամբը գմայլեցնում են ամենքին և հէնց այդ է պատճառը, որ ուրիշ գործարանատէրերը կեղծում են և Ձինգերի իսկական մեքենայի անունով ծախում։ Այդ պատճառով անհրաժեշտ է դարձնել ձեր ուշադրութիւնը նրա վերայ, որ Ձինգերի իսկական կարեմեքենաներից իւրաքանչիւրը կրելով անգլիական լեզուով «Մանուֆակտուրական Ընկերութեան Ձինգերի» ֆիրման մեքենայի կօթի և մամուլի վերայ դրոշմուած են վերը դրած գործարանական մարկաները։ Ձինգերի իսկական և օգտաւէտ կարեմեքենաները որ իւրաքանչիւր մարդ կարողանայ հեշտութեամբ ձեռք բերել, գնողները կարող են եթէ կամենում են դրամը հետզհետէ վճարել, այն է՝ շաբաթը 1 ր. 50 կ. կամ ժամանակամիջոց ստանալ դրամը վճարելու համար, առանց անսկզի գինը բարձրացնելու։ Հին մեքենան մաղազինում կարելի է փոխել։ Մեքենաները ունին նոյնպէս իրենց պատկանելի գործիքները, ինչպէս են. ասեղներ, թել, մետաքս, մեքենայի իւղ և այլն և այլն։

ԹԻՖԼԻՍ, Գ. ՆԷՅԳԼԻՆԳԵՐ, ԳՕԼՕՎԻՆՍԿԻ ՊՐՕՍՊԵԿՏ, ՏՈՒՆ ՄԻՐԻՄԱՆՕՎԻ

Բաժանումներ. ՔՈՒԹԱՅԻՍՈՒՄ, Ալէքսանդրեան փողոցի վերայ, տուն Չերկէզովի, բուլվարի հանդէպ։ ԲԱԳՈՒԻ մէջ, Մէքայելեան փողոց, տուն Միրզա-Սադովի։ ԲԱԹՈՒՄ, Պօլիցեյսկայա փողոց, տուն Թերզի-օղլի։ Այս մեքենաների մշտական պահեստներ գտնվում են նաև Ղարս, Ելիսաւէտապօլ, Ալէքսանդրապօլ, Շուշի, Պետրովսկ և Ախալքալաք քաղաքներում,
50—4

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 22-го Іюня 1884 г. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի տ. № 12. Типографія А. А. Михельсона Гол. пр., д. № 12.